

19.11.2020

KUNTAREMONTTI 2021 – 2025

Ammattiliitto JHL:n tavoitteet kunnissa vuosina kuntavaalikaudella.

Pohjoismaat ovat maailman moderneimpia yhteiskuntia. Pohjoismaisen mallin tunnusmerkki on vahvat julkiset palvelut. Palvelut tukevat erityisesti naisia ja heikoimmassa asemassa olevia.

Suomen perustuslain mukaan maamme jakaantuu kuntiin, joissa valtaa käyttävät kunnan asukkaat. Sivistyksen, varhaiskasvatuksen, kulttuurin, ympäristönsuojelun ja teknisen toimen palvelut sekä monet tukipalvelutoiminnot tehdään kunnissa myös sote-uudistuksen jälkeen.

Kunnan elinvoima syntyy sen alueella olevista työpaikoista, hyvistä palveluista ja vireästä eteenpäin menosta. Asuinympäristö, työllistymis- ja koulutusmahdollisuudet, liikenteellinen saavutettavuus sekä kaupalliset ja tapahtumapalvelut muodostavat kunnan vetovoimatekijöiden ytimen. Sitä tukevat kuntakeskustojen viihtyisyys, kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut, turvallisuus, uudistuvuus, ilmapiiri ja kunnan omat erityispiirteet.

Kunnalliset palvelut vaikuttavat keskeisesti kunnan elinvoimaan. Toimiva kunta tuottaa palvelut pääosin omana työnä. Yksityisten yritysten ja kolmannen sektorin palvelut täydentävät kunnan palveluita.

Kunnallisissa palveluissa on kyse myös huoltovarmuudesta. Kunta, joka tuottaa palvelunsa valtaosin itse, omistaa itse energiayhtiönsä ja vesilaitoksensa sekä tuottaa kuntalaisilleen edullisia vuokra-asuntoja, säilyttää mahdollisuuden päättää kuntalaistensa asioista myös silloin, kun olot ympärillä muuttuvat.

Tavoitteena tulee olla laajasti jäsenistään vastuuta ottava ja heitä palveleva kunta.

Siihen kuuluvat lakisäätöiden palveluiden lisäksi monet muutkin toiminnot, jotka lisäävät kuntalaisien hyvinvointia, itsemääräämisoikeutta ja kunnan elinvoimaa.

Ulkoistetut palvelut kannattaa ottaa takaisin omaksi työksi

Palveluja ei tarvitse kilpailuttaa, kun kunta tuottaa ne itse. Julkinen sektori pystyy toteuttamaan toimintoja joustavasti, koska palvelut pystytään rakentamaan yhtenäiselle ja toimivalle palveluketjulle.

Julkiset palvelut tulee säilyttää demokraattisessa päätösvallassa. Vaikka palvelu päätettäisiin ulkoistaa, vastuu palvelun toimimisesta jää kunnalle.

Ulkoistaminen toimii palveluketjuissa usein huonosti. Ulkoistaminen ei automaattisesti tuo säästöjä eikä pelkkä hinta voi olla ulkoistamisen peruste. Kilpailutuksiin liittyvät sopimukset ja palvelukuvaukset rajoittavat toimintaa.

Monia kunnallisia palveluita on vuosien saatossa ulkoistettu. Samaan aikaan kunnat käyttävät ostopalveluihin rahaa jatkuvasti enemmän. Nyt on aika laatia takaisinotto-ohjelma palveluille, jotka kannattaa tehdä omana työnä.

Väestön tarvitsemien palvelujen on toimittava myös poikkeustilanteissa. Huoltovarmuustoimenpiteillä, kuten lääke- ja tarvikehuollolla, yhteiskunta varautuu ylläpitämään elintärkeitä toimintoja poikkeusolosuhteissa. Yksityisen sektorin toimijoita tarvitaan huoltovarmuustoimenpiteiden toteuttamisessa, mutta markkinaehtoisesti toimivat palveluntuottajat eivät voi toteuttaa huoltovarmuustehtävää.

Hankinnoilla torjutaan harmaata taloutta ja edistetään vastuullista yritystoimintaa. Hankinnat pitää tehdä niin, että Suomen kunnat siirtyvät kohti ilmastoneutraalia taloutta. Siirtymä on tehtävä niin, että työehdoista pidetään huolta.

Hankinnat kannattaa tehdä niin, että kuntalaiset saavat jatkossa entistä enemmän digitaalisia palveluita, joita on helppo käyttää. Tietosuojan ja tietoturvaan pitää kiinnittää erityistä huomiota.

Tukipalvelut pitävät arjen pyörimässä

Vanhusten hyvä hoito ja hoiva, toimiva päivähoito ja turvalliset leikkaukset onnistuvat vain, jos niin kutsutut tukipalvelut ovat kunnossa.

Tukipalveluiden ammattilaiset siivoavat koulut ja sairaalat, huoltavat leikkausvälineet ja pitävät bussit ja lähijunat ajokunnossa. Tukipalveluiden tähtiammattilaiset ovat monille näkymättömiä, mutta työn jälki on aina näkyvää. He ovat runko, jota ilman julkiset palvelut eivät toimi.

Julkisen sektorin tähtiammattilaiset huoltavat laitteet, pitävät sairaalat ja päiväkodit siisteinä ja valmistavat ravitsen ruuan kouluihin. Ammattitutkinnon suorittaneiden lisäksi palveluissa työskentelee erikoisammattitutkinnon suorittaneita. Tukipalvelun ammattilaisten työhön kuuluu myös suunnittelua, kehittämistä ja muita asiantuntijatehtäviä.

Tukipalvelut kannattaa tuottaa julkisina palveluina. Silloin myös palvelujen toimintavarmuus säilyy taatusti hyvänä.

Kun työntekijät voivat hyvin, kunta säästää selvää rahaa

Julkista sektoria uhkaa yhä paheneva työvoimapula. Uusien ammattilaisten kouluttaminen ei yksin ratkaise ongelmaa, koska Suomeen syntyy yhä vähemmän lapsia.

Työvoimapula selätetään, kun nykyiset julkisten palveluiden ammattilaiset voivat töissä hyvin. Mitä paremmin työpaikalla voidaan, sitä pidempään työntekijä jaksaa tehdä töitä.

Työhyvinvointi säästää kunnilta selvää rahaa. Jo tänä päivänä kunnat maksavat kaksi miljardia euroa työkyvyttömyydestä koituvia kuluja. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä kunta-alalla on kääntynyt nousuun vuosien laskusuunnan jälkeen. Mielenterveyden häiriöiden, erityisesti masennuksen ja toistuvan masennuksen osuus työkyvyttömyyden syinä on kasvanut.

Tulevalla valtuustokaudella kunnissa pitää ottaa tavoitteeksi työhyvinvoinnin parantaminen. Se onnistuu, kun johtaminen on kunnossa ja henkilökunnan ammattitaito pidetään ajan tasalla.

Toimiva opetus tarvitsee riittävästi henkilökuntaa ja rahoitusta

Suomalaisten opintie pidentyy, kun oppivelvollisuutta jatketaan toisen asteen opintojen loppuun asti. Samalla nuoret tarvitsevat entistä enemmän ohjausta.

Ohjausta tarvitaan erityisesti, kun opiskelijat siirtyvät peruskoulusta lukioon tai ammatilliseen oppilaitokseen. Monet toisen asteen opiskelijat tarvitsevat apua myös oman arkensa ongelmiin ja tulevaisuutensa suunnitteluun. Ohjaus onnistuu, kun osaavaa henkilökuntaa on tarpeeksi.

Oppituntien lisäksi koulun tulee tarjota kiinnostavaa harrastustoimintaa ennen ja jälkeen koulupäivän. Kaikesta tästä syntyy kokonaiskoulu, entistä ehjempi koulupäivä.

Kokonaiskoulussa tarvitaan opettajien lisäksi tähän koulunkäynnin ohjaajia sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajia. Työt kannattaa tehdä kunnan omana työnä ja sivistyksen ammattilaisille on tarjottava riittävä määrä työtunteja vuoden ympäri.

Koulun tulee verkottua omaan lähiyhteisöönse se kehittyä oman alueensa toimintakeskukseksi, kun toiminnan järjestämisessä ja kerhojen ohjaamisessa tehdään moniammatillista yhteistyötä. Eheän koulupäivän rakenne varmistaa koululaisille hengittävän joustavan ja säännöllisen päivärytmin. Samalla perheelle jää enemmän yhteistä aikaa kotona koulun ja työpäivän jälkeen. Koulujen toimintaa onkin suunniteltava yhdessä oppilaiden ja perheiden kanssa.

Koulukiusaaminen ja -väkivalta on vakava ongelma, joka kuntien pitää ratkaista. Ratkaisuja kannattaa etsiä oppilashuoltoryhmissä, joissa on mukana monen alan ammattilaisia. Koulunkäynniohjaajat tuovat ryhmiin korvaamatonta osaamista.

Kiusaamisen ja väkivallan selvittämisessä ei saa syyllistää eikä rangaista uhria. Uhrille ei saa koitua selvittelystä ylimääräistä kärsimystä.

Kiusaajille ja väkivallan tekijöille on voitava antaa sopiva rangaistus. Tekijöiden on myös pystyttävä sovittamaan tekonsa. Heille pitää lisäksi tarjota tukea, jonka avulla he pystyvät kasvamaan toisia kunnioittaviksi aikuisiksi.

Motivoitunut henkilökunta kasvattaa lapset hyvin

Varhaiskasvatus luo lapsille sosiaalisia suhteita ja vähentää syrjäytymistä sekä parantaa koko perheen henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Kun varhaiskasvatuksen maksuja alennetaan, entistä useampi kuntalainen pääsee nauttimaan sen hyödyistä.

Varhaiskasvatuslaissa on tarkoin säädetty, kuinka monta aikuista lapsiryhmissä pitää olla paikalla. Suhdeluvuista on pidettävä kiinni, jotta henkilökunta jaksaa työssä ja lapset saavat turvallista varhaiskasvatusta.

Hyvä varhaiskasvatus onnistuu vain, jos työntekijät voivat hyvin ja palkkaus on kunnossa. Työnantajana kunnan tulee huolehtia koko henkilöstönsä täydennys- ja muuntokoulutuksesta ja maksaa koko vuoden työstä koko vuoden palkan.

Motivoitunut henkilökunta hoitaa ja kasvattaa lapset hyvin niin päiväkodeissa kuin perhepäivähoidossa-kin. Motivaatio pysyy yllä, kun koko vuoden työstä saa koko vuoden palkan eikä joudu kesäksi palkattomalle pakkolomalle.

Kohtuuhintainen ja monipuolinen liikuntatarjonta pitää virkeänä

Kaikilla on oltava mahdollisuus liikunnan harrastamiseen ja arkiliikuntaan, tulotasoon katsomatta. Liikunta ja urheilu auttavat ihmisiä voimaan hyvin ja pysymään terveinä.

Kun kunnan liikuntapalvelut ovat kunnossa ja ne ovat sopivan hintaisia, ei liikunta jää varakkaiden yksinoikeudeksi. Liikuntapaikkoja pitää olla riittävästi ja niihin tarvitaan tarpeeksi ammattitaitoista henkilökuntaa. Liikuntavuorot on jaettava tasapuolisesti erilaisille ryhmille.

Nykyaikainen kirjasto on tapaamis- ja tapahtumapaikka

Kirjastolaitos on suomalaisen yhteiskunnan hienoimpia palveluita. Kirjastojen ylläpito vaatii riittävästi ammattitaitoista, osaavaa ja hyvinvoivaa henkilökuntaa.

Kirjastot antavat kuntalaisille mahdollisuuden kirjallisuuden ja taiteen harrastamiseen, tietojen ja taitojen kehittämiseen ja elinikäiseen oppimiseen. Nykyaikainen kirjasto tarjoaa lukemisen lisäksi helpposti lähestyttäviä ja maksuttomia kulttuuritapahtumia. Kirjasto on kuntalaisten oma olohuone, jossa luovuus kukoistaa.

Kirjastojen tehtävänä on lain mukaan "edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen". Kirjasto elää ja muuttuu yhteiskunnan muutosten myötä, mutta säilyy silti "sivistyksen ja kulttuurin kehtona".

Kulttuuritarjonta houkuttaa yrityksiä ja veronmaksajia

Monipuolinen ja vireä kulttuuritarjonta houkuttelee kuntiin nuoria aikuisia, perheitä, korkeasti koulutettuja asukkaita, kasvuyrityksiä ja korkean teknologian yrityksiä.

Kunnan tulee tarjota kaikille asukkailleen monipuolisia harrastuksia ja kulttuuripalveluja. Kuntien kulttuuripalvelut ovat merkittävä osa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Tutkimukset ovat osoittaneet, että aktiivinen kulttuurin harrastaminen saa ihmiset kokemaan itsensä terveemmiksi niin keho- taan kuin mieleltään.

Kulttuuritilat, museot, teatterit ja orkesterit voivat toimia vain, jos niillä on käytössään riittävästi rahaa ja henkilökuntaa. Kulttuuripalvelut ovat merkittävä osa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan palvelutarjontaa. Erilaiset kulttuuritilat, museot, teatterit, orkesterit jne. tarvitsevat resursseja, sekä henkilö- että rahallisia resursseja voidakseen toimia.

Hyvä kulttuuripolitiikka on kokonaisuus, esimerkiksi ammattimainen kulttuuritoiminta ja lasten harrastusmahdollisuudet tukevat toisiaan.

Terveyseroja tulee ehkäistä ennakkoon

Suuri osa kunnan nykyisistä tehtävistä siirtyy niin kutsuille hyvinvointialueille sote-uudistuksen toteutumisen jälkeen.

Kuntien pitää silti jatkossakin huolehtia asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Tämä vaatii yhteistyötä hyvinvointialueiden ja erilaisten järjestöjen kanssa. Myös siksi on tärkeää, että kunnat nimeävät henkilöt, jotka vastaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä.

Kun kunnat edistävät asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä, raskaimpien ja kalleimpien sote-palvelujen tarve vähenee. Samalla vähenevät kuntalaisten terveyserot.

Väestön ikäänntyminen pakottaa kunnan miettimään monia palvelujaan uusiksi. Ikäihmiset tarjoavat kunnille myös monia mahdollisuuksia. He käyttävät runsaammin julkisia palveluita, mutta myös vauhdittavat paikallista taloutta aktiivisina kuntalaisina. Ikäihmisten hyvän elämän vahvistaminen on tärkeä osa kunnan hyvinvointi- ja terveystyötä.

Hyvinvoiva kunta on kokonaisuus, jonka eri osat tukevat toisiaan. Kunnat parantavat asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä paitsi arjen sujuvuutta tukevilla palveluilla, niin myös esimerkiksi

ihmisläheisellä kaavoituksella sekä tarjoamalla riittävästi kulttuuri- ja liikuntapalveluita, satsaamalla nuorisotyöhön sekä tukemalla järjestöjä.

Toimivat palvelut edistävät osallisuutta

Kunnat pitävät huolta niistä, joilla menee kaikista heikoimmin. Julkisilla palveluilla torjutaan köyhyyttä, mielenterveysongelmia, päihdeongelmia, asunnottomuutta ja monista eri syistä yhtä aikaa johdettavaa syrjäytymistä.

Kunnilla on suuri vastuu siitä, että taustoiltaan erilaiset maahanmuuttajat kotoutuvat Suomeen ja pääsevät osaksi yhteiskuntaamme. Kotoutuminen voi onnistua vain, kun maahanmuuttajat integroituvat kunnan asukkaiksi. Tarjolla tulee olla riittävästi mahdollisuuksia oppia suomen tai ruotsin kieltä, tarvittaessa mahdollisuuksia kouluttautua ammatillisesti ja päästä sitä kautta työelämään. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa ja opistoissa annettava opetus tukee niin maahanmuuttajien kuin kaikkien kuntalaistenkin taitoja ja osallisuutta.

Työvoimapaalvelut kehittyvät lähivuosina nykyistä enemmän lähipalveluiksi, jossa kuntien tarjoamien palveluiden merkitys kasvaa. Työllistymistä edistetään kunnissa jo nyt monenlaisilla palveluilla. Nämä palvelut on koottava niin, että ne ovat helposti löydettävissä. Mallia kannattaa ottaa meneillään olevista työllisyyden kuntakokeilusta.

Nuorisotyöttömyyden katkaisemiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta ongelmat eivät ala jo työuran alussa. Kuntien pitää myös kiinnittää huomiota työsyörintään. Perhetausta, etninen alkuperä, vammaisuus tai sukupuoli eivät saa määrittää sitä, mitä voi ihminen voi opiskella tai tehdä työkseen.

Vammaisille on tarjottava samantasoiset palvelut asuinpaikasta riippumatta

Vammaisilla pitää olla mahdollisuus saada yhdenvertaisia palveluita riippumatta siitä, missä päin Suomea he asuvat. Kunnilla on suuri rooli siinä, että vammaiset saavat tarvitsemaansa henkilökohtaista apua. Kunnat vaikuttavat myös ratkaisevasti siihen, millaisilla ehdoilla henkilökohtaiset avustajat tekevät työtään. JHL:n tavoitteena on, että avun tuntihinta olisi sama järjestämistavasta riippumatta.

Monet kunnat tarjoavat vammaisille palveluseteleitä, joiden avulla henkilökohtaista apua voi ostaa yksityiseltä yritykseltä. Palvelusetelin arvo pitää laskea niin että yritykset noudattavat yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimusta. Sopimus on yleissitova.

Henkilökohtaista apua järjestetään myös niin kutsutulla työnantajamallilla. Mallissa työnantajan vastuu on henkilökohtaisen avun käyttäjällä. Työnantajamallissa kunnan ja työnantajan roolien ja työnantajavastuiden tulee olla selkeitä. Mikäli kunta tahtoo käyttää työnantajamallia, pitää sen varmistaa, että henkilökohtaisen avun käyttäjä on halukas ja kykenevä toimimaan työnantajana. Jos tämä ei toteudu, tulee henkilökohtainen apu toteuttaa muuta järjestämistapaa käyttäen.

Henkilökohtaisessa avussa tarvitaan monia apuvälineitä ja suojavälineitä. Kunnan tulee vastata siitä, että näitä välineitä on saatavilla.

Kunnalla on velvollisuus neuvoa vammaispalvelun asiakkaita. Neuvonnassa on selkeästi tuotava esiin työterveyshuollon ja työsuojelun ohjeistuksia.

Kuntien on kannettava vastuunsa ilmastosta

Suomi elää siirtymävaihetta kohti kestäväää, hiilineutraalia ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen pyrkivää kiertotalousyhteiskuntaa.

Suuri osa käytännön ilmastotoimista tehdään kunnissa, ja siksi kunnilla on suuri vastuu kansallisten ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Ilmastonmuutos ja sen hillitsemiseksi tehtävät toimenpiteet vaikuttavat merkittävästi työelämään. Ilmastonmuutoksen hillintä ja sen vaikutuksiin sopeutuminen sekä ennakointi ja varautuminen vaativat paljon työelämältä ja palkansaajilta.

Ilmastopolitiikkaa on tehtävä niin, että se ottaa huomioon työelämän muutostarpeet ja työntekijöiden oikeudet. Tässä työssä oikeudenmukaisen siirtymän periaate on ratkaisevan tärkeä.

Oikeudenmukaisessa siirtymässä on kyse siitä, että työntekijät pääsevät vaikuttamaan muutokseen riittävästi. Myös työehdoista on pidettävä huolta muutoksia suunniteltaessa. Työntekijöiden on pystyttävä päivittämään osaamistaan esimerkiksi koulutuksella. Toimeentulosta on pidettävä huolta. Muuten kehitys ei ole kestäväällä pohjalla.

Kuntien energiayhtiöllä on edessään suuri muutos, jossa tavoitteena on hiilineutraali yhteiskunta. Energiamurroksen yhteydessä tullaan ainakin suurelta osin luopumaan fossiilisista polttoaineista kuten kivihiiilestä, turpeesta ja maakaasusta.

Kunnat pystyvät helposti vähentämään rakennusten ilmastopäästöjä energiatehokkuusremonteilla. Sisäilmasaneeraukset varmistavat, että julkiset tilat ja työntekijöiden työtilat ovat turvallisia ja terveellisiä.

Kuntien kannattaa tukea toisiaan, kun ne pyrkivät kohti hiilineutraalia huomista ja resurssien viisasta käyttöä. Kuntien kannattaa liittyä ilmastomuutosten torjujan HINKU-verkoston ja resurssiviisaudesta elinvoimaa kehittävään FISU-verkoston.

Luonnon monimuotoisuutta voidaan suojalla paikallisesti. Kunnat hoitavat viheralueita, kunnostavat vesistöjä, toteuttavat suojeluhankkeita sekä ottavat luonnon monimuotoisuuden huomioon maankäytön suunnittelussa. Resurssiviisautta puolestaan on se, että rakennuskanta sekä tiet ja väylät pidetään käyttökunnossa.

Oikeudenmukainen verotus, toimivat palvelut

Jokaisella kuntalaisella tulee olla mahdollisuus tehdä omat valintansa elämässä. Nämä mahdollisuudet eivät synny itsestään, vaan niitä tuetaan hyvinvointiyhteiskunnan palveluilla. Palvelut maksetaan yhteisillä verovaroilla.

Verotuksen tulee olla oikeudenmukaista. Sen, jolla on enemmän, on myös osallistuttava vahvemmin palveluiden rahoitukseen. Veropohjan on oltava laaja, jotta minkään yksittäisen ryhmän verorasitus ei kasva kohtuuttomaksi.

Ihmiset kokevat, että verot ovat oikeutettuja silloin, kun he saavat maksamilleen veroille vastinetta. Vastine on esimerkiksi hyvä koulutus ja toimiva terveydenhuolto.

Kuntien kannattaa harjoittaa aktiivista elinvoima- ja työllisyyspolitiikkaa valtion avustuksella. Näin työllisyysaste saadaan pitkällä aikavälillä nousuun. Kun työllisyys paranee, kuntien kassaan kertyy enemmän tuloveroja.

Kuntien tulee tarvittaessa olla valmiita kunnallisveron ja kiinteistöverojen maltilliseen nostoon. Rakentamattomien rakennuspaikkojen veroprosenttia muuttamalla voidaan parantaa maankäytön tehokkuutta ja kasvattaa kuntien verotuloja.

Iso osa kuntalaisista saa huomattavan osuuden kokonaistuloistaan pääomatuloista. Tämän vuoksi olisi perusteltua vahvistaa kuntien tulopohjaa siten, että kunnat saavat osuuden pääomatuloveron tuotosta.

Kunnat voivat parantaa talouttaan myös lisäämällä toimintansa tuottoja. Toimintatuottoja ovat esimerkiksi asiakasmaksut. Maksuja voidaan korottaa joidenkin palveluiden osalta.

Maksujen korotusta on vaikea perustella pelkästään kuntatalouden parantamisella. Kuntien tulee investoida myös palveluiden laatuun ja kehittää niiden toimivuutta. Mikäli kunnan tarjoamien palvelujen kysyntä kasvaa, myös tuotot voivat kääntyä nousuun.

Päätäjäksi ja vaikuttajaksi – kuntademokratia

Vaaleissa äänestäminen tulee tehdä mahdollisimman helpoksi. Se onnistuu muun muassa perustamalla ennakkoäänestyspaikkoja sinne, missä ihmiset säännöllisesti liikkuvat. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi kirjastot ja kauppakeskukset.

Kansalaisvaikuttaminen ei pääty vaaleihin. Kuntien tulee muokata hallintosäätöjään niin, että ihmiset innostuvat osallistumaan. Yksi vaihtoehto on kehittää keskusvaalilautakunnan roolia lakisääteisten tehtävien rinnalla aktiivisempaan suuntaan, demokratiaa vahvistavaksi lautakunnaksi.

Vaalienkin jälkeen kunnista tulee löytyä osoite kansalaisvaikuttamiselle ja osallisuuden kehittämiseksi. Tämä tulee määrittää kunnan hallintosäännössä.

Osallisuutta voidaan lisätä myös asettamalla toimielimiä, kuten nuorisovaltuustoja sekä vanhus- ja vammaisneuvostoja. Jokaisen kunnan kannattaa tehdä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Kuntalaisten osallisuus paranee, kun he voivat vaikuttaa hankkeisiin aikaisessa vaiheessa. Vaikuttamisen ja viestinvaihdon pitää onnistua myös internetin välityksellä. Verkoissa tapahtuva vuorovaikutus on keskeinen osa nykyistä kansalaisvaikuttamista.

Tulevaisuuden kunta on lasten ja nuorten

Tulevaisuuden kunta on erilainen kuin tämän päivän kunta. Mahdollinen sote- ja maakuntauudistus vaikuttaa kuntien tehtäviin. Sosiaali- terveys ja vanhuspalvelut siirtyvät pois kunnista, samoin niiden tuottamiseen käytetyt resurssit.

Kuntiin jää ihmisten arki. Siihen vaikuttavat poliittiset ratkaisut tehdään kunnissa seuraavien kymmenen vuoden aikana. On löydettävä tilaa toivolle ja uuden tulevaisuuden rakentamiselle.

Maailmaa mullistavat megatrendit vaikuttavat myös kuntiin. Kun väestö ikääntyy, kuntien on säästettävä jostain ja tehtävä asioita uudella tavalla.

Teknologia murros luo uusia tapoja palveluiden tuottamiseen. Ilmastonmuutoksen torjunnassa kunnilla on keskeinen rooli, koska ne esimerkiksi käyttävät määräysvaltaa energiayhtiössä, jotka tuottavat meille sähköä ja lämpöä. Kunnat ovat tärkeä toimija myös energiansäästötalkoissa.

Alkavalla kuntavaalikaudella pitää varmistaa, että ihmiset saavat palvelunsa silloinkin, kun osa tehtävistä siirtyy kunnilta pois. Alkavalla valtuustokaudella tärkeä tehtävä on uuden kunnan strategisista tehtävistä päättäminen. Tämän työn lähtökohdaksi tulee ottaa kunnan asukkaat ja heidän tarvitsemansa julkiset palvelut.

Perustettavien hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyön on oltava saumatonta. Erot terveydessä ja hyvinvoinnissa eivät kavennu, jos asukkaat eivät saa esimerkiksi tarvitsemiaan sosiaalipalveluja. Oikein suunnitellut tietojärjestelmät mahdollistavat tiedonkulun palveluntarjoajien ja asiakkaiden välillä.